

กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 กลไกสู่ประชาคมเอเชียตะวันออก
ASEAN+3 Cooperation Process : A Mechanism to Achieve East Asian Community

ศุภชัย วรณเลิศสกุล*
(Supachai Wanalertsakul)

บทคัดย่อ

กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 เริ่มต้นขึ้นในปี 1997 ในช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยได้มีการหารือกันระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและผู้นำของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นครั้งแรก ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม ปี 1997 และครั้งที่ 2 ในปี 1998 ที่ประเทศเวียดนาม ในเรื่องความร่วมมือในการรักษาเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค และลู่ทางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกในศตวรรษที่ 21 นับแต่นั้นเป็นต้นมา การประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ก็ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดียวกับการประชุม สุดยอดอาเซียน

การรวมกลุ่มระหว่างอาเซียน และจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อจะเป็นเขตความร่วมมือทางความมั่นคงและการเมืองที่ไม่ใช้ความรุนแรง อีกทั้งจะช่วยส่งสัญญาณต่อประชาคมโลกถึงการร่วมมือและความเชื่อมั่นระดับลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก เป็นเป้าหมายระยะยาวของความร่วมมือเอเชียตะวันออก ซึ่งจะพัฒนาไปบนพื้นฐานของกลไกภายใต้กรอบอาเซียน+3 โดยผู้นำจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ได้สนับสนุนฉันทามติของอาเซียนในเรื่องการจัดประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก และได้ยืนยันสนับสนุนให้อาเซียนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนความร่วมมือเอเชียตะวันออก

คำสำคัญ : กรอบความร่วมมืออาเซียน+3, การประชุมสุดยอดอาเซียน+3, การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก, ประชาคมเอเชียตะวันออก, บูรณาการภูมิภาค

* น.บ. น.ม. (กฎหมายระหว่างประเทศ), อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

Abstract

The ASEAN+3 cooperation framework was initiated in 1997 at the time of financial crisis in East Asia. It resulted from consultation among leaders of the ASEAN member countries and those of China, Japan and South Korea. These leaders first met in Kuala Lumpur Malaysia, in December 1997 and second met in Vietnam, in 1998 to discuss matters relating to the maintenance of regional economic stability and general prospects of East Asia in the 21st century. The ASEAN+3 Summit thus came into existence and since then the summit has been regularly held concomitant with the ASEAN Summit.

This ASEAN+3 framework has been geared towards the development of an East Asian Community. This community is aimed to serve as a zone of security and political cooperation that renounces the use of force and as a signal to the world community of the existence of deep-rooted cooperation and trust in East Asia. The establishment of East Asian Community is the long-term goal of cooperation in this region. It is expected to develop within the ASEAN+3 framework. The Chinese, Japanese, and South Korean leaders have supported the ASEAN consensus to hold East Asian summit meetings and confirmed their support for ASEAN's leading role in driving East Asian cooperation ahead.

Keywords: ASEAN+3 Cooperation Process, ASEAN+3 Summit, East Asia Summit,
East Asian Community, Regional Integration

ความเป็นมาและพัฒนาการของกรอบอาเซียน+3

กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 (อาเซียน และจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) เริ่มต้นขึ้นในปี 1997 ในช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยได้มีการหารือกันระหว่างผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและผู้นำของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นครั้งแรก ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม ปี 1997 ในเรื่องความร่วมมือในการรักษาเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค และเส้นทางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกในศตวรรษที่ 21 และต่อมาผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและผู้นำของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ได้พบกันครั้งที่ 2 ในปี 1998 ที่ประเทศเวียดนาม และได้มีการหารือกันใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ความร่วมมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภูมิภาค
2. ความร่วมมือสู่ศตวรรษที่ 21 ในการรักษาและส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง เสถียรภาพ และการพัฒนา

นับแต่นั้นเป็นต้นมา การประชุมสุดยอดอาเซียน+3 (ASEAN+3 Summit) ก็ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดียวกับการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)

กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 ได้เริ่มเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้นภายหลังจากที่มีการออกแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (Joint Statement on East

Asia Cooperation) ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน+3 ครั้งที่ 3 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ในเดือนพฤศจิกายน ปี 1999 ซึ่งระบุความร่วมมือในอนาคตระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ใน 2 สาขาหลัก ดังนี้

- (1) สาขาเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม การพัฒนาทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์ สารสนเทศและวัฒนธรรม และความร่วมมือด้านการพัฒนา
- (2) สาขาการเมืองและอื่นๆ ได้แก่ ความร่วมมือด้านการเมือง-ความมั่นคง และประเด็นความมั่นคงข้ามชาติ (transnational issues)

วัตถุประสงค์กรอบความร่วมมืออาเซียน+3

การรวมกลุ่มระหว่างอาเซียน และจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community : EAC) มีวัตถุประสงค์เพื่อจะเป็นเขตความร่วมมือทางความมั่นคงและการเมืองที่ไม่ใช้ความรุนแรง โดยความร่วมมือมีความจำเป็นมากขึ้นหลังเกิดวิกฤตการเงินเอเชียและวิกฤตในภูมิภาค อาทิ การแพร่ระบาดของโรคซาร์ส (SARS) และโรคไข้หวัดนก รวมถึงภัยคุกคามจากการก่อการร้าย อีกทั้งจะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นต่อประชาคมโลกถึงการร่วมมือและความเชื่อมั่นระดับลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค

ภายใต้กรอบความร่วมมือสำคัญ 6 ด้านที่เร่งผลักดัน ได้แก่

1. การร่วมกันกำหนดกฎระเบียบในภูมิภาค
2. การตั้งเขตการค้าเสรี
3. ข้อตกลงร่วมมือทางการคลังและการเงิน
4. เขตความร่วมมือและมิตรภาพเพื่อหลีกเลี่ยงการสะสมอาวุธ
5. การคมนาคมและเครือข่ายการสื่อสาร
6. ด้านสิทธิมนุษยชนและพันธะต่างๆ

ซึ่งสามารถผลักดันเพื่อสร้างความคืบหน้าสู่การเกิดประชาคมเอเชียตะวันออกได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ประเทศต่างๆ จะต้องร่วมมือและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอย่างเร่งด่วน อาทิ ปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ปัญหาการก่อการร้าย และการอ้างสิทธิเหนือดินแดนที่ทับซ้อนกัน โดยเฉพาะในแถบทะเลจีนใต้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นตอนต่อการสร้างประชาคมเอเชียตะวันออก

กิจกรรมความร่วมมือในกรอบอาเซียน+3

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 2 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนธันวาคม ปี 1998 ได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก (East Asia Vision Group : EAVG) ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศอาเซียน+3 ตามข้อเสนอของประธานาธิบดี คิม แด จุง แห่งสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) เพื่อ

ระดมความคิดและแสวงหาวิธีการขยายความร่วมมือในด้านต่างๆ ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก (EAVG) ได้เสนอแนะแนวความคิดการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community : EAC) และมาตรการความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก ซึ่งรวมถึงการจัดการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 5 ณ ประเทศบรูไน เมื่อปี 2001 รวมทั้งเสนอให้จัดตั้ง East Asia Free Trade Area (EAFTA) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือหลักทางด้านเศรษฐกิจสำหรับการรวมตัวกันของประเทศในเอเชียตะวันออก โดยคำนึงถึงความแตกต่างในระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่ม

ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี 2000 ได้มีมติให้จัดตั้งกลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก (East Asia Study Group : EASG) ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่อาวุโสประเทศอาเซียน+3 เพื่อพิจารณาและประเมินข้อเสนอแนะของกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก (EAVG) ในปี 2002 กลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก (EASG) ได้เสนอรายงานการศึกษาต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 6 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยได้พิจารณาคัดสรรมาตรการที่เสนอแนะโดยกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก (EAVG) จำนวน 26 มาตรการ โดย

แบ่งเป็นมาตรการระยะสั้น 17 มาตรการ มาตรการระยะปานกลาง มาตรการระยะยาว และ ที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม 9 มาตรการ ซึ่ง มาตรการและความร่วมมือในการดำเนินการ มีดังต่อไปนี้

EASG's Short-term Measures

1. Form an East Asia Business Council
2. Establish GSP status and preferential treatment for the least developed countries
3. Foster an attractive investment environment for increased foreign direct investment
4. Establish an East Asian Investment Information Network
5. Develop resources and infrastructure jointly for growth areas and expand financial resources for development with the active participation of the private sector
6. Provide assistance and cooperation in four priority areas: infrastructure, information technology, human resources development, and ASEAN regional economic integration
7. Cooperation through technology transfers and joint technology development

8. Develop information technology jointly to build telecommunications infrastructure and to provide greater access to the Internet
9. Build a network of East Asian think-tanks
10. Establish an East Asia Forum
11. Implement a comprehensive human resources development program for East Asia
12. Establish poverty alleviation programs
13. Take concerted steps to provide access to primary healthcare for the people
14. Strengthen mechanisms for cooperation on non-traditional security issues
15. Work together with cultural and educational institutions to promote a strong sense of identity and an East Asian consciousness
16. Promote networking and exchanges of experts in the conservation of the arts, artifacts and cultural heritage of East Asian countries
17. Promote East Asian studies in the region

EASG's Medium-term and Long-term Measures, and Those that Require Further Studies

1. Promote investment by small and medium enterprises (medium-term)
2. Form an East Asian Free Trade Area (long-term)
3. Establish an East Asia Investment Area by expanding the ASEAN Investment Area (long-term)
4. Pursue the evolution of the ASEAN+3 Summit into an East Asian Summit (long-term)
5. Establish a regional financing facility (require further studies)
6. Pursue a more closely coordinated regional exchange rate mechanism (require further studies)
7. Promote closer regional marine environmental cooperation for the entire region (require further studies)

8. Build a framework for energy policies and strategies and action plans (require further studies)
9. Work closely with NGOs in policy consultation and coordination to encourage civic participation and state-civil society partnerships in tackling social problems (require further studies)

กลไกการรอบความร่วมมืออาเซียน+3

การหารือร่วมกันระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ดำเนินผ่านกลไกการประชุมร่วมกัน 5 ระดับ ได้แก่

1. การประชุมคณะทำงานอาเซียน+3
2. การประชุมอธิบดีอาเซียน+3
3. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน+3
4. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน+3
5. การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน+3

ตารางที่ 1 : การประชุมในระดับผู้นำในกรอบอาเซียน+3

การประชุมสุดยอดอาเซียน+3 (ASEAN+3 Summit)

ประชุมครั้งแรกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2001

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีการหารือร่วมกันในระดับเจ้าหน้าที่ระดับสูงและระดับรัฐมนตรีใน

สาขาต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีการประชุมภายใต้กรอบอาเซียน+3 ทั้งสิ้น 50 การประชุม

ครอบคลุมสาขาความร่วมมือต่างๆ 16 สาขา ซึ่ง 1. ความร่วมมือรายสาขาภายใต้กรอบ
ความร่วมมือโดยรวมในกรอบอาเซียน+3 แบ่ง การประชุมต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นการประชุมใน
ออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ระดับรัฐมนตรี 14 การประชุม และระดับ
เจ้าหน้าที่อาวุโส 2 การประชุม

ตารางที่ 2 : การประชุมในระดับรัฐมนตรีในกรอบอาเซียน+3

1. การประชุมรัฐมนตรีคลังอาเซียน+3 (ASEAN+3 Finance Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 1998
2. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน+3 (ASEAN+3 Economic Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2000
3. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน+3 (ASEAN+3 Foreign Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2000
4. การประชุมรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน+3 (ASEAN+3 Labor Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2000
5. การประชุมรัฐมนตรีด้านการเกษตรและป่าไม้อาเซียน+3 (ASEAN+3 Agriculture and Forestry Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่เมืองเมดาน ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 2-6 กรกฎาคม 2001
6. การประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียน+3 (ASEAN+3 Tourism Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่เมืองยอกยาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2002
7. การประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน+3 (ASEAN+3 Environment Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่ประเทศลาว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2002
8. การประชุมรัฐมนตรีด้านวัฒนธรรมและศิลปะอาเซียน+3 (Meeting of ASEAN+3 Ministers' Responsible for Culture and Arts : AMCA) ประชุมครั้งแรกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 13-14 ตุลาคม 2003
9. การประชุมรัฐมนตรีด้านอาชญากรรมข้ามชาติอาเซียน+3 (ASEAN+3 Ministerial Meeting on Transnational Crime : AMMTC+3) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2004

10. การประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน+3 (ASEAN+3 Health Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนเมษายน 2004
11. การประชุมรัฐมนตรีพลังงานอาเซียน+3 (ASEAN+3 Energy Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2004
12. การประชุมรัฐมนตรีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาเซียน+3 (ASEAN+3 Telecommunication and Information Technology Ministers' Meeting) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2004
13. การประชุมรัฐมนตรีด้านการพัฒนาและสวัสดิการสังคมอาเซียน+3 (ASEAN+3 Ministerial Meeting for Social Welfare and Development : AMMSWD+3) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2004
14. การประชุมรัฐมนตรีด้านเยาวชนอาเซียน+3 (ASEAN+3 Ministerial Meeting on Youth) ประชุมครั้งแรกที่ประเทศสิงคโปร์ ปี 2007

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ตารางที่ 3 : การประชุมในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสในกรอบอาเซียน+3

1. การประชุมคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาเซียน+3 (Committee on Science and Technology : ASEAN Cost+3) ประชุมครั้งแรกที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 9-10 พฤษภาคม 2001
2. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาชนบทและการขจัดความยากจนอาเซียน+3 (Senior Official Meeting on Rural Development and Poverty Eradication : SOMRDPE+3) กำหนดจัดประชุมครั้งแรกที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ในเดือนตุลาคม 2005 แต่ได้เลื่อนออกไป เนื่องจากประเทศ+3 ไม่พร้อมเข้าร่วม
3. การประชุมคณะกรรมการสตรีอาเซียน+3 (ASEAN+3 Women Committee) กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้ง
4. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเหมืองแร่อาเซียน+3 (ASEAN Senior Officials Meeting on Minerals+3) กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้ง

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

2. ความร่วมมือตามข้อเสนอแนะของ มาตรการ มาตรการระยะปานกลางและระยะ
กลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก (East Asia Study ยาว 9 มาตรการ
Group : EASG) ซึ่งเป็นมาตรการระยะสั้น 17

ตารางที่ 4 : การประชุมสืบเนื่องจากข้อเสนอแนะของกลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก (EASG)

1. การประชุมเครือข่ายคลังสมองเอเชียตะวันออก (Network of East Asian Think-Thank : NEAT) ประชุมครั้งแรกที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน เมื่อเดือนกันยายน 2003
2. การประชุมเวทีเอเชียตะวันออก (East Asia Forum : EAF) ประชุมครั้งแรกที่กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ เมื่อเดือนธันวาคม 2003
3. การประชุมสภาธุรกิจเอเชียตะวันออก (East Asian Business Council : EABC) ประชุมครั้งแรกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนเมษายน 2004
4. การประชุมเครือข่ายการศึกษาเอเชียตะวันออก (Network of East Asian Studies : NEAS) ประชุมครั้งแรกที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อเดือนมกราคม 2005
5. การประชุมเครือข่ายอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก (Networking of East Asian Cultural Heritage : NEACH) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย เมื่อเดือนมีนาคม 2005
6. การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยโครงการลดความยากจน (Workshop on Poverty Alleviation Programmes) ประชุมครั้งแรกที่กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว เมื่อเดือนกรกฎาคม 2005
7. การประชุมสัมมนาระดับสูงว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน การพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและย่อม (High-level Seminar on Promoting SMEs Development and Investment) ประชุมครั้งแรกที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน เมื่อเดือนตุลาคม 2005
8. การประชุมว่าด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาเทคโนโลยีร่วมกัน (ASEAN+3 Meeting on Technology Transfers and Joint Technology Development) ประเทศเวียดนามได้เสนอตัวผลักดัน โดยได้มีการดำเนินการในช่วงครั้งแรกของปี 2007
9. การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยการดำเนินการร่วมกับ NGOs (Workshop on Tacking Social Problems with the involvement NGOs) ประเทศอินโดนีเซียได้เสนอตัวผลักดัน โดยได้มีการดำเนินการในช่วงครั้งแรกของปี 2007

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

3. ความร่วมมือระหว่างประเทศใน ภายใต้ Inter-Parliamentary Union (IPU) และ กลุ่มประเทศ+3 แต่ไม่ได้อยู่ภายใต้กรอบ การประชุมผู้อำนวยการสถาบันการฝึกอบรม อาเซียน+3 เช่น การประชุมกลุ่มอาเซียน+3 ทางการศึกษาของประเทศไทย+3 เป็นต้น

ตารางที่ 5 : กิจกรรมและโครงการในกรอบอาเซียน+3 ซึ่งริเริ่มและดำเนินการโดยผ่านที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน+3

1. โครงการอบรมภาษาอินโดนีเซียในกรอบอาเซียน+3 ดำเนินการครั้งแรกในปี 2005 ประเทศริเริ่มและดำเนินโครงการ คือ อินโดนีเซีย
2. งานสัปดาห์เอเชียตะวันออก (East Asia Week) ดำเนินการครั้งแรกเมื่อเดือนกันยายน 2006 ประเทศริเริ่มและดำเนินโครงการ คือ เกาหลีใต้
3. โครงการฝึกอบรมนักการทูตอาเซียน+3 ดำเนินการในปี 2007 ประเทศริเริ่มและดำเนินโครงการ คือ อินโดนีเซีย
4. งานสัปดาห์วัฒนธรรมเอเชียตะวันออก (East Asia Cultural Week) และโครงการเมืองวัฒนธรรมแห่งเอเชียตะวันออก (Cultural City of East Asia) ดำเนินการในเดือนธันวาคม 2007 ประเทศริเริ่มและดำเนินโครงการ คือ ไทย

ที่มา : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียนอย่างไม่เป็นทางการเมื่อเดือนเมษายน ปี 2005 อาเซียนเห็นพ้องว่า การประชุมสุดยอด เอเชียตะวันออก (East Asia Summit : EAS) ควรเป็นเวทีที่เปิดกว้างสำหรับการหารือประเด็น ยุทธศาสตร์และได้กำหนดหลักเกณฑ์ 3 ประการ สำหรับการเข้าร่วมของประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ได้แก่

1. การเป็นคู่เจรจาเต็มตัว (Full Dialogue Partner)

2. การมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับ อาเซียน (Substantive Relation with ASEAN)
3. การภาคยานุวัติสนธิสัญญามิตรภาพ และความร่วมมือในเอเชียตะวันออก เฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in South East Asia : TAC)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 7 ณ บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี 2003 สิงคโปร์ได้เสนอให้ประเทศ+3 (จีน ญี่ปุ่น และ

เกาหลีใต้) ได้มีโอกาสจัดประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) โดยมีกัมพูชานับสนุนและเสนอให้จีนได้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมครั้งแรก ซึ่งจีนและมาเลเซียได้เสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ครั้งแรก แต่อาเซียนเห็นว่า การประชุมครั้งแรกควรมีขึ้นในอาเซียน

อาเซียน (ยกเว้นอินโดนีเซีย) สนับสนุนข้อเสนอของมาเลเซียที่จะให้จัดการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ครั้งแรกควรมีขึ้นในอาเซียน จีนยอมรับท่าทีร่วมของอาเซียนและได้เสนอขอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ครั้งต่อไป (แต่ประเทศจีนก็ไม่ได้เป็นเจ้าภาพจนถึงปัจจุบัน ยังคงเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นเจ้าภาพตามเดิม)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ปี 2004 อินโดนีเซียภายใต้การนำของประธานาธิบดีสุลิโล บัมบัง ยูโดโยโน ผู้นำคนใหม่ ได้ล้มเลิกการคัดค้านข้อเสนอของมาเลเซีย ดังนั้น จันทามติของอาเซียนที่ให้มีการจัดประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ครั้งแรกที่มาเลเซียในปี 2005 จึงได้รับการยอมรับจากจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ 2 ต่อจากประเทศมาเลเซียคือ การประชุมที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 9-15 มกราคม 2007 และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกครั้งที่ 3 ต่อจากประเทศฟิลิปปินส์คือ

การประชุมที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 18-22 พฤศจิกายน 2007)

โดยสิงคโปร์ได้สนับสนุนให้อินเดียเข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) ใน ขณะที่อินโดนีเซียผลักดันให้ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เข้าร่วมด้วย ในส่วนของกลุ่มประเทศ+3 ญี่ปุ่นได้สนับสนุนการเข้าร่วมของอินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา (ในฐานะผู้สังเกตการณ์) และคาดว่าจะดึงรัสเซียมาเข้าร่วมการประชุมต่อไปอีกด้วย

การประชุมสุดยอดอาเซียน+3 และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit : EAS)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 9 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 12-14 ธันวาคม 2005 ได้มีการลงนามปฏิญญา กัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ประกาศเจตนารมณ์ในการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community: EAC) ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาวของความร่วมมือเอเชียตะวันออก และความสำคัญของกรอบความร่วมมืออาเซียน+3 ในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการจัดตั้ง EAC นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีการออกแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือเอเชียตะวันออก ฉบับที่ 2 ในโอกาสครบรอบ 10 ปีของกรอบความร่วมมืออาเซียน+3 ในปี 2016

เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตของกรอบอาเซียน+3 และการจัดตั้ง EAC

เพื่อแยกแยะและหลีกเลี่ยงความสับสนของการประชุมทั้ง 2 จึงได้มีการลงนามปฏิญญา 2 ฉบับ เพื่อกำหนดบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) คือ

1. ตามปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3¹ โดยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 จะมีต่อไปเป็นประจำทุกปีเพื่อชี้แนะและให้การสนับสนุนทางการเมืองสำหรับการจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community : EAC) ภายใต้กรอบอาเซียน+3

2. ตามปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก² โดยการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก จะเป็นเวทีการหารือประเด็นยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นที่สนใจและกังวลร่วมกัน และจะเป็นส่วนหนึ่งของ “evolving regional architecture” การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) จะมีขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วง

เดียวกับการประชุมสุดยอดอาเซียน โดยมีประเทศที่เป็นประธานอาเซียนเป็นประธานการประชุม

บทส่งท้าย

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 8 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2004 ที่ประชุมเห็นพ้องว่า การจัดตั้งประชาคมเอเชียตะวันออก (East Asian Community : EAC) เป็นเป้าหมายระยะยาวของความร่วมมือเอเชียตะวันออก ซึ่งจะพัฒนาไปบนพื้นฐานของกลไกภายใต้กรอบอาเซียน+3 โดยผู้นำจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ได้สนับสนุนขั้นตอนมติของอาเซียนในเรื่องการจัดประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit : EAS) ครั้งแรกที่ประเทศมาเลเซีย ในเดือนธันวาคม ปี 2005 ที่ผ่านมา และได้ยืนยันสนับสนุนให้อาเซียนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนความร่วมมือเอเชียตะวันออก

¹ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3 (Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN Plus Three Summit) ได้ที่ภาคผนวก ก

²ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (Kuala Lumpur Declaration on the East Asia Summit) ได้ที่ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ก

ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดอาเซียน+3

Kuala Lumpur Declaration on the ASEAN Plus Three Summit³

Kuala Lumpur, 12 December 2005

WE, the Heads of State/Government of the Member Countries of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), and the People's Republic of China, Japan, and the Republic of Korea, on the occasion of the 9th ASEAN Plus Three Summit on 12 December 2005 in Kuala Lumpur, Malaysia;

REAFFIRMING the need for a peaceful, stable and prosperous East Asian regional environment through mutual solidarity and concerted efforts;

FURTHER REAFFIRMING our commitment to the purposes and principles of the Charter of the United Nations, the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia and other universally recognized principles of international law which will serve as the basis of norms governing state-to-state relations;

RECALLING the 1999 Joint Statement on East Asia Cooperation which sets out the principles and purposes of East Asia cooperation;

REITERATING our common resolve to realize an East Asian community as a long-term goal that would contribute to the maintenance of regional and global peace and security, prosperity and progress;

CONVINCED that the ASEAN Plus Three process will continue to be the main vehicle in achieving that goal, with ASEAN as the driving force and with the active participation of the ASEAN Plus Three countries in order to promote a sense of shared ownership;

RECOGNISING the importance of ASEAN integration and the ASEAN Community towards community building in the region and the continued support of the Plus Three countries for ASEAN's efforts;

FURTHER RECOGNISING the important role played by the ASEAN Plus One processes to the overall cooperation within the ASEAN Plus Three framework;

³Available from : <http://www.aseansec.org/18036.htm>

CONFIDENT that the growing interactions among the ASEAN Plus Three countries will help promote greater dialogue and collective efforts to both harness opportunities and meet the challenges posed by a fast-changing and globalizing world;

ACKNOWLEDGING with satisfaction the steady progress achieved to date in the ASEAN Plus Three cooperation in all areas has brought about mutual benefits and closer linkages, thus contributing to the community building in East Asia;

ENCOURAGED by the progress in the implementation of the short-term, and medium and long-term measures proposed in the East Asia Study Group (EASG) Final Report, which we endorsed in November 2002 in Phnom Penh, Cambodia;

WELCOMING the convening of the First East Asia Summit in Kuala Lumpur on 14 December 2005;

DO HEREBY DECLARE:

1. We will continue to hold the ASEAN Plus Three Summit annually in conjunction with the ASEAN Summit to guide and provide political momentum to East Asian community building under the ASEAN Plus Three cooperation.

2. We will commence collaborative efforts to prepare a second Joint Statement on East Asia Cooperation on the tenth anniversary of the ASEAN Plus Three process in 2007 in order to consolidate existing cooperation and to set forth the future direction for the cooperation and East Asia community building, and task our Ministers to coordinate and undertake the necessary follow-up.

3. We will continue to encourage and support cooperation under the ASEAN Plus One processes to further contribute to the overall cooperation within the ASEAN Plus Three framework, which will form an integral part of the overall regional architecture in a complementary manner with other regional fora and processes.

4. We will speed up the implementation of the short-term, and medium and long-term measures of the EASG Final Report.

5. We will continue to support ASEAN integration, particularly in narrowing the development gap in order to realize the ASEAN Community and at the same time contributing to the building of an East Asian community as the long-term goal.

6. We will enhance people-to-people exchange aimed at developing a “we” feeling.
7. We will encourage the sharing of ideas through greater interaction between students, academicians, researchers, artists, media, and youths among countries in East Asia.
8. We will conduct regular exchange of intellectuals, members of think tanks, religious personalities and scholars, which will benefit East Asia and the world through deeper knowledge and understanding so as to fight intolerance and improve understanding among cultures and civilizations.
9. We will enhance and strengthen the various mechanisms crucial for the development of ASEAN Plus Three cooperation, including the ASEAN Plus Three Unit in the ASEAN Secretariat.

SIGNED at Kuala Lumpur, Malaysia, on the Twelfth Day of December in the Year Two Thousand and Five.

ภาคผนวก ข

ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก

Kuala Lumpur Declaration on the East Asia Summit⁴

Kuala Lumpur, 14 December 2005

WE, the Heads of State/Government of the Member Countries of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), Australia, People's Republic of China, Republic of India, Japan, Republic of Korea and New Zealand, on the occasion of the historic First East Asia Summit on 14 December 2005 in Kuala Lumpur, Malaysia;

RECALLING the decision of the 10th ASEAN Summit and supported by the 8th ASEAN Plus Three Summit held on 29 November 2004 in Vientiane, Lao PDR, to convene the First East Asia Summit in Malaysia in 2005;

REITERATING our commitment to the purposes and principles of the Charter of the United Nations, the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia and other recognized principles of international law;

ACKNOWLEDGING that in a rapidly changing international environment, our economies and societies have become increasingly interlinked and interdependent;

REALISING the increasing range of challenges facing the world and the need for concerted regional and global efforts to respond to these challenges;

RECOGNISING our shared interests in achieving peace, security and prosperity in East Asia and the world at large;

DESIROUS of creating a peaceful environment by further enhancing cooperation and strengthening the existing bonds of friendship among our countries in keeping with the principles of equality, partnership, consultation and consensus thereby contributing to peace, security and economic prosperity in the region and the world at large;

CONVINCED of the importance of strengthening bilateral and multilateral interactions and cooperation among the participating countries of the East Asia Summit and the world at

⁴ Available from : <http://www.aseansec.org/18098.htm>

large on issues of common interest and concern in order to enhance peace and economic prosperity;

REITERATING the conviction that the effective functioning of multilateral systems will continue to be indispensable for advancing economic development;

RECOGNISING that this region is today a source of dynamism for the world economy;

SHARING the view that the East Asia Summit could play a significant role in community building in this region;

FURTHER RECOGNISING the need to support efforts to build a strong ASEAN Community which will serve as a solid foundation for our common peace and prosperity;

DO HEREBY DECLARE:

FIRST, that we have established the East Asia Summit as a forum for dialogue on broad strategic, political and economic issues of common interest and concern with the aim of promoting peace, stability and economic prosperity in East Asia.

SECOND, that the efforts of the East Asia Summit to promote community building in this region will be consistent with and reinforce the realization of the ASEAN Community, and will form an integral part of the evolving regional architecture.

THIRD, that the East Asia Summit will be an open, inclusive, transparent and outward-looking forum in which we strive to strengthen global norms and universally recognized values with ASEAN as the driving force working in partnership with the other participants of the East Asia Summit.

FOURTH, we will focus, among others, on the following:

- Fostering strategic dialogue and promoting cooperation in political and security issues to ensure that our countries can live at peace with one another and with the world at large in a just, democratic and harmonious environment;
- Promoting development, financial stability, energy security, economic integration and growth, eradicating poverty and narrowing the development gap in East Asia, through technology transfer and infrastructure development, capacity building, good governance and humanitarian assistance and promoting financial links, trade and investment expansion and liberalization; and

- Promoting deeper cultural understanding, people-to-people contact and enhanced cooperation in uplifting the lives and well-being of our peoples in order to foster mutual trust and solidarity as well as promoting fields such as environmental protection, prevention of infectious diseases and natural disaster mitigation.

FIFTH, that:

- Participation in the East Asia Summit will be based on the criteria for participation established by ASEAN;
- The East Asia Summit will be convened regularly;
- The East Asia Summit will be hosted and chaired by an ASEAN Member Country that assumes the ASEAN Chairmanship and held back-to-back with the annual ASEAN Summit; and
- The modalities of the East Asia Summit will be reviewed by ASEAN and all other participating countries of the East Asia Summit.

SIGNED at Kuala Lumpur, Malaysia, on the Fourteenth Day of December in the Year Two Thousand and Five.

ข้อมูลอ้างอิง

เอกสาร

เว็บไซต์

- เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ประเทศไทย
กับการจัดตั้งประชาคมเอเชีย
ตะวันออก” จัดโดยกรมอาเซียน
กระทรวงการต่างประเทศ วันที่ 26
กันยายน 2549 โรงแรมสยามซิตี้
กรุงเทพฯ
- เอกสารสรุปการสัมมนาเรื่อง “อาเซียน+3 :
ทิศทางกับข้อเสนอเพื่อพัฒนาบทบาท
พลังภาคีในสังคมไทย” จัดโดย รอง
ศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว (หัวหน้า
โครงการวิจัยอาเซียนในสหัฐวรรษ
ใหม่) วันที่ 20 พฤศจิกายน 2549 คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอกสารประกอบการเสวนาระดมความคิดเห็น
โครงการวิจัยอาเซียนในสหัฐวรรษใหม่
(อาเซียน 40 ปี ครั้งที่ 1) เรื่อง “มิติ
ใหม่ของอาเซียน : จากเขมสู่พลังภาคี
แห่งอนาคต” วันที่ 13 กุมภาพันธ์
2550 สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “การก้าวสู่ยุค
ใหม่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออก (An
East Asian Renaissance)” จัดโดย
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) และ
ธนาคารโลก วันที่ 28 พฤษภาคม
2550 โรงแรมโฟร์ซีซั่น กรุงเทพฯ

